

**TİBET VE DOĞU TÜRKİSTAN
HAKKINDA BİLİNMEYEN
SİYASÎ KONULAR**

Yazan :

MEHMET EMİN BUĞRA

İçindekiler :

Önsöz

Tibet

Doğu Türkistan

Uzun sözün kısası

Bir gerçek daha

TİBET VE DOĞU TÜRKİSTAN HAKKINDA BİLİNMEYEN SİYASÎ KONULAR

ÖNSÖZ

Ortaasyada en kalın cumudiye bölgesi olan Karanlık Dağ (Kunlun) sıradağlarının güneyine düşen Tibet ile kuzeyine düşen Doğu Türkistan iki asırdanberi Çin istilâsına karşı ölüm - kalım mücadelesine sahne olmaktadır. Böylece birbiri ile ülküdaş olan bu iki komşu bahtsız memleketin her türlü hâdiseleri tabiatıyla tamamen birbirine benzemektedir. Bu günlerde Tibet'te vukubulan olaylar, bu memleket hakkında dünya efkârında büyük bir ilgi uyandırmış ve oldukça geniş neşriyat yapılmasına yol açmıştır. Böyle olmakla beraber Tibet'in başından geçirmiş olduğu, tarihî ve siyasî varlığını gösteren ve günümüzde başına gelen facialara sebep teşkil eden, siyasî olaylardan birçok ehemmiyetli noktalardan, yapılan neşriyatta hiçbir ize rastlamadım.

Bu küçük risale ile adı geçen bilinmeyen noktaları izah etmeğe çalışmak ve bu yolla bu felâketzede komşumuza elimden gelen küçük bir hizmette bulunmak isterim.

Bu münasebetle Tibet ile aynı derecede felâket ve mücadeleye katlanmakta olan komşusu Doğu Türkistan'a ait bâzı bilinmiyen siyasî konuları da umumî efkâra sunmaktayım.

T İ B E T

Tibet ahalisi, iklimin ve tabiatın sert etkisi sayesinde son derece kahraman ve cengâver olarak yaratılmış bir millet idi. Komşuları olan Çin ve Hindistan'a büyük akımlar yapmış ve geniş sahaları istilâsı altına alarak imparatorluklar kurmuştur. VII. Asırda Tibet tahtına oturan Kral Sgampo, Çin'in batı kısmını ve Doğu Türkistan'ın güney kısmını işgal etmiş ve uzun yıllar bu bölgeleri idare etmiştir. Sgampo bu istilâ devrinde o zaman Buda dininin başlıca merkezi olan Hoten şehrinde bu dini kabul etmiş ve Lahasa'da bir dinî merkez kurmuştur. VIII. Asrın ortalarından IX. asrın başlarına kadar Tibet tekrar geniş bir istilâ hareketine girişmiş, bu sefer Batı Çin ve Güney-Doğu Türkistan'dan başka da Hindistan'ın da mühim bir kısmını ele geçirmiştir. Çinliler ancak Uygur Hakanının yardımı sayesinde Tibet ilerlemesini durdurabilmişlerdir. Budda dininin Hindistanda zayıflaması ve Doğu Türkistan Türklerinin İslâmiyeti kabul etmesinin neticesi olarak Tibet, bu dinin merkezi haline gelmiştir. Budda dininin tâlimatına bütün varlığı ile uyan Tibet Milleti yavaş yavaş eski cengâverlik hususiyetini kaybederek sulhperver bir millet haline gelmiş ve kendi kabuğuna çekilmiştir. Bu, Tibetliler miskin ve gayretsiz bir millet haline gelmiştir demek değildir. Bilâkâis hiç kimseye silâhla tecavüz etmemek, fakat Tibet'e tecavüze kalkışanlara kahramanca karşı koymak yolunu tutmuş demektir.

Tibet için asıl zayıflık unsuru olan şey, lamaların mezhebî bakımdan ikiye ayrılması ve iki fırkanın Dalay

Lama ve Taşı Lama adlarıyla ayrı ayrı iki büyük lamayı Budda'nın münessili olarak kabul etmeleridir. Çünkü Büyük Lama olmak yalnız dinî lider olmak değil, aynı zamanda Tibet'in ilâh derecesindeki hükümdarı olmaktır.

17. Asırda Kalka Moğol (Kalmuk) ile Çin arasında vukubulan sürekli savaşlar sırasında Kalmuk Kralı Gal-dan, Dalay Lama'yı tutmuş ve onu Tibet hükümdarı olarak tanımıştır. Taşı Lama (Çincesi Bençen Lama) Çine iltica etmiştir ve bu hâdise, Çin'in Tibet'e sızmasına yol açmıştır. Fakat Çin, Tibet'i askerî istilâsı altına alamamış ancak Taşı Lamayı himaye etmek ve ona yardım etmek suretiyle bu memleketi Çine tâbi bir ülke haline sokabilmiştir.

19. Asrın sonlarında Dalay Lama taraftarları İngilizlerle bir ticaret anlaşması yapmışlar ve bu ticaretin transport yolunu himaye eden bir parça İngiliz kuvvetinin Tibet'e yerleşmesini kabul etmişlerdir. Bu hâdise Tibet üzerindeki Çin nüfuzunun büsbütün kırılmasına sebep olmuştur. Taşı Lama da Tibet'ten Çin'e sürülmüştür.

Bundan sonra Tibet kendi hududu içerisinde gerçekten müstakil bir devlet halinde kendi kendini idare ediyordu. Çin hükûmetinin Tibet üzerindeki hâkimiyet dâvası bir kuru iddiadan başka bir şey değildi.

Tibetliler, memleketlerine ecnepleri sokmamak siyasetini tutmuş olduklarından dış dünyaya karşı istiklâl ilân etmek ve ecnebi devletlerle münasebet tesisine girişmek istememişlerdi. Maamafih Tibetliler Milliyetçi Çin hükûmetinden Tibet'in ~~istilâsını~~ resmen tanımamasını dai-

istiklâle

ma talebetmekte ve bu yolda siyasî mücadele yapmakta idiler.

Fakat Milliyetçi Çin, an'anevî emperyalist ihtirasından vazgeçmedi ve Tibet'in gerçekten mevcut olan istiklâlîni tanımaktan türlü çarelere başvurmak suretiyle kaçınıyordu. Bu emperyalist emelleri güden Milliyetçi Çin, Tibet'i istilâ edemedi, fakat maalesef bu yersiz ihtiras Komünist Çin'in işine yaradı. Eğer Milliyetçi Çin iktidarda iken Tibet'in istiklâlîni tanımış olsaydı o zaman, Tibet, komşusu Nepal gibi dünyaca müstakil olarak tanınmış bir devlet sayılırdı ve komünist Çin de Tibet'i bir Çin toprağı iddiasıyla istilâyâ kalkışamazdı.

İşte bu bakımdan, Tibet'in bugün başına gelen felâketlerde Milliyetçi Çin'in de büyük sorumluluğu vardır. Şunu da esefle kaydetmeliyim ki: Tibet'ten binlerce kilometre uzağına giden ve kendisi de bir nevi «yurd dışı» bir devlet vaziyetinde olan Milliyetçi Çin, Tibet üzerindeki kuru iddiasından hâlâ vazgeçmemektedir, eğer gazetelerde çıkan haber doğru ise Milliyetçi Çin, «Tibet, komünist istilâsından kurtulduktan sonra kendi mukadderatını kendisi tâyin edebilecektir» diye bir hüküm çıkarmıştır. Fakat bu hüküm ile Tibetlilerin kalplerinde Milliyetçi Çin'in bir hüsnü niyeti olduğu kanaatini uyandıramıyacaktır.

Komünist Çin tarafından Tibet'i istilâ için yapılan saldırganlık savaşları ve Tibetlilerin ilk mukavemet hareketlerini herkes anlamış bulunmaktadır. Komünist Çin'in silâhça ve sayıca üstün kuvvetleri 1952 de Tibet'i itsilâ etmiş olduğu dünya basını tarafından yayımlanmıştır.

Fakat bu istilânın Tibet'in hepsini içine almış olduğu doğru değildir. Komünist istilâsı altına düşmüş olan bölgeler, Çin'in Şikang ve Çinghay eyaletlerini Lahasa'ya bağliyan iki kervan yolu ile Lahasa'yı Hindistan'a bağliyan kervan yolunu içine alan çevrelerden ibaretti. Bu istilâ karşısında Dalay Lama, Hindistan hududuna çekilmek suretiyle mukavemete devam etmek azminde olduğunu göstermişti. Fakat Hindistan hükûmetinin bâzı bir siyasî mülâhazalarla yaptığı aracılık neticesinde Dalay Lama tekrar Lahasa'ya dönmüş ve komünist Çin ile meşhur anlaşmayı imzalamıştır. Tibet'in diğer kısımları komünist Çin'e boyun eğmemiş ve mukavemete devam etmiştir. Hele Çine en yakın olan Kampa bölgesinin sâkinleri olan kahraman ve uyanık Tibetliler, canlarından fazla sevdikleri vatanlarını müdafaa etmek yolunu bilmişlerdir ve bundan sonra da Kampalıların sonuna kadar dayanacaklarını ümid etmek yerinde olur. Çünkü Kampalılar çok cengâver bir halktır, bölgeleri son derece ârızalı ve müdafaa için çok elverişlidir, ilâve olarak da Kampalıların arasında merhum dostumuz Gosangzerin gibi münevver ve müdebbir vatanperverler epeyce çoktur.

Dalay Lama'nın komünist Çine esir düşmeden kurtulmuş olması Tibet'in istikbali için bir şans eseridir. Dalay Lama, Hindistan'da kaldığı müddetçe bizzat siyasî bir harekette bulunmasa bile Tibet milliyetçi vatanperverleri onun mânevî varlığından ilham alarak hürriyet savaşlarına devam edebileceklerdir.

DOĞU TÜRKİSTAN

Türklüğün Anayurdu ve Asya medeniyetinin beşiği olan bu memleketin eski tarihi herkesçe malûmdur. Milâttan iki asır evvel bir zamandan yedinci asıra kadar geçen devreler içerisinde bu memleket sekiz defa Çin istilâsına uğramış ise de bu istilâlar pek az sürmüş ve kahraman Türkler istilâcıları defetmişler ve daima hür yaşamışlardır.

18. Asrın ortalarında Doğu Türkistanda vukubulan iç kargaşalıklar Çin istilâsına sebep olmuştur, fakat Çine nisbetle bir avuç denebilecek sayıda olan 8000000 Türk, hürriyet mücadelesine hiçbir zaman ara vermemiştir, yedisinden yetmişine kadar pasif mukavemete alışmış olan bu Türkler yalnız pasif mukavemetle kalmamış, iki asır içerisinde 52 defa büyük silâhlı ayaklanmalarda bulunmuştur., defalarca istiklâllerini almışlardır. Fakat Çin emperyalizminin tükenmez insan kaynakları ve silâh üstünlüğü bu istiklâlleri katliâmlarla yıkmıştır. Doğu Türkistanlıların bütün maddî imkânları ve mânevî enerjileri sürekli hürriyet mücadelesi üzerinde teksif edilmiş olduğundan dolayı nüfusları azalmış, muazzam servet kaynakları ihmale uğramış, fakirleşmişler, memleket harabeye dönmüş, eskiden çok ilerde olan kültür ve bilgileri hemen hemen sönmüş, fakat hürriyet aşkı sönmemiştir.

1931 ile 1934 yılları arasındav ukubulan millî savaşlar neticesinde ilân edilen müstakil Doğu Türkistan Cumhuriyeti ise Çin kuvveti ile değil Çiang Kayşek ile Stalin arasında varılan bir anlaşmaya dayanan Rus askerî müdahalesi ile yıkılmıştır'

Demek oluyor ki Çiang Kay Şek, Doğu Türkistan'ı müstakil bir devlet olarak görmektense bu memleketi, Rus boyunduruğuna vermeyi tercih etmiştir. 1944 te Doğu Türkistan'ın kuzey kesiminde vukubulan ayaklanmaya karşı Çiang Kay Şek'in ilk tedbiri katliâma emir vermek olmuştur. Fakat Çiang Kay Şek'in kuvvetleri Doğu Türkistanlıları katliâm edecekleri yerde kendileri son derece ağır hezimete uğramışlardır. Bu defa yine Stalin, Çiang Kay Şek'in imdadına yetişmiştir. Sovyet Rusya, Çin hükûmeti ile Doğu Türkistan inkilâpçıları arasında vasıtacılık rolü oynamak suretiyle bir sulh akdettirerek bu memleketin istiklâlini önlemiştir. Bunun bir nev'i karşılığı olmak üzere Doğu Türkistan mahallî hükûmet kadrosuna iyi yetiştirilmiş olan komünist ajanlarını sokmuştur ki bu ajanlar sonradan komünist istilâsını kolaylaştırmakta büyük hizmette bulunmuşlardır.

1949 sonlarına doğru Komünist Çin Doğu Türkistan'ı istilâ etmiştir. Fakat bu memlekette yaşayan Türkler o günden bu güne silâhlı ve pasif mukavemetlerine devam etmektedirler ve iki yüz binden fazla Türk, canlarını vatan uğrunda kurban vermişlerdir.

Doğu Türkistan'dan dış memleketlere iltica edebilen binlerce Türk hariçte boş durmamakta ve buldukları hür memleketlerde elde edebildikleri bütün meşrû imkânlardan faydalanarak hürriyet mücadelesini yürütmektedirler.

Doğu Türkistan konusunda dünya efkârına sunmamız icabeden mühim bir nokta daha vardır; o da müşte-

rek düşmanımız olan komünistlere karşı biz Doğu Türkistanlıların Milliyetçi Çin ile işbirliği yapamayızdır. Bunun mes'uliyeti yüzde yüz Milliyetçi Çin'e aittir. Çünkü Milliyetçi Çin Doğu Türkistan'ın hürriyet dâvasını kabul etmemekte ısrar etmektedir ve asıl gayesinin bu memleketi müstakbelde tekrar Çin boyunduruğu altına almak olduğu aşikârdır. Halihazırda Milliyetçi Çin'in bulunduğu Formoza Adası ile Doğu Türkistan'ın arasına 5000 kilometre genişlikte bir düşman işgal sahasının girmiş olduğu, Doğu Türkistan'ın müşterek bir düşmanın istilâsı altında olup Milliyetçi Çin'in idaresi altında bulunmadığı ve gelecekte bu memleketin tekrar Milliyetçi Çin'in eline geçmeden kendi başına müstakil bir devlet olmasının kuvvetli ihtimali - gibi gerçekler Milliyetçi Çin'in emperyalist emellerine galebe çalmamaktadır. Milliyetçi Çin bu konuda birçok bahanelere müracaat ederek Doğu Türkistan'ın istiklâl dâvasını tanımak istemiyorsa o da kendi bileceği bir şeydir, fakat Doğu Türkistan dâvası yürüyecek ve kazanacaktır.

UZUN SÖZÜN KISASI

Yukarıda arzettiğim gibi 1950 de vukubulan Komünist Çin istilâsına karşı Doğu Türkistan'da yaşayan sekiz milyon Tür^kve Tibette yaşayan üç buçuk milyon ahalisi, sürekli surette kanlı mücadelelerde bulunmaktadır. Komünist Çinin silâhça ve sayıca üstün olan kuvvetleri ve yüzbinlerce silâhlı kolonileri bu hürriyet âşığı kahraman milletlerin mukavemet hareketlerini kıramamıştır. Tibet ve Doğu Türkistan milletlerinin mücadelelerini Cezayir milletinin mücadelesi ile kıyas edecek olursak, Cezayir

çok elverişli şartlara maliktir, Tibet ve Doğu Türkistan ise tamamen bunun aksinedir. Cezayir, hür dünyaya açıktır, Tibet ve Doğu Türkistan, kızıl demir perdesi ile dünya ile alâkadan mahrumdur. Cezayir'e dört yandan dost ve yardımcı eller uzanmaktadır, Tibet ve Doğu Türkistan'ın Allahtan ve kendi kahraman ahalisinden başka dostu ve yardımcısı yoktur. Coğrafî bakımdan Cezayir her yere yakın ve deniz kıyısındadır, Tibet ve Doğu Türkistan ise etrafını çevirmiş olan büyük cumudiye dağ silsileleri ve çöller ile her yerden uzak düşen ve koca Asya kıt'asının ortasında olup, denizden en uzak olan ülkelerdir...

Asrımızda, dünyanın her yerinde olursa olsun vukua gelen bir hâdisede beş on insanın öldürülmesi dünya çapında kıyametler koparıırken Tibet, Doğu Türkistan ve diğer demir perde gerisi memleketlerde bir hafta içinde onbinlerce mâsum insanın kızıl cellâtlar tarafından imha edilmiş olması dünyaca duyulmamaktadır. Bu memleketlerin bu şekilde meçhullere karışmış olmasının sebepleri yukarıda zikrettiğim mâniâlarla kalmıyor, Kızıllar bu memleketlerden haber sızmasını önlemek üzere ecnebi gazeteci ve tarafsız resmî mümessilleri bile hudut dışı etmişlerdir.

Doğu Türkistan'daki Pakistan, Hindistan, Amerika ve İngiliz konsolosluklarını 1949 ve 1951 arasında kapatmışlardır ve bu memlekette yalnız Rus konsoloslukları vardır. Kızıllar bu yol ile oradaki Türk müslümanlara karşı yaptıkları fecî istilâ, tâlâncılık ve millet tarafından gösterilen mukavemet hareketleri gibi hakikî durumların dünyaya duyurulmasını âzamî derecede önlemişlerdir.

Tibette ise yalnız Hindistan konsolosluğu kalmıştır. Bunun sebebi, Tibet ile Hindistan arasındaki derin kültür bağları, büyük miktardaki ticarî münasebet ve bir dereceye kadar da siyasî ilgi gibi gerçekleri komünist Çin'in koparıp atamamasıdır.

Dünya efkârında komünist istilâcılığın karşı müthiş bir nefret uyandıran Macaristan hâdiselerinden daha fecî komünist terörlerinin Tibet, Doğu Türkistan ve Rus istilâsı altında bulunan diğer Asya ve Avrupa memleketlerinde sürekli surette cereyan ettiği halde ya dünyaca hiç duyulmuyor ve yahut duyulsa da olağan hâdiseler gibi bir kulaktan girip bir kulaktan çıkıp gidiyordu. Bu yıl Mart ayında Dalay Lama'nın Lahasa'daki muhteşem sarayından ayrılmak zorunda kalmış olması dünya efkârınca bir acayip hâdise mi oldu? Yahut da bundan dolayı Hindistan ahâlisinin hissiyatında hasıl olan heyecan, dünyaya bir aksi sada mı yaptı? Ne ise Demir Perdenin bir köşesi aralanmış oldu.

BİR GERÇEK DAHA

Rus ve Çin istilâsı altında ezilmekte olan ve hürriyetleri uğrunda mücadele etmekte olan Türkler ve diğer milletler ancak kendi gayretleri çapında mücadele yürütmek zorundadırlar. Bu durum tâ baştan beri böyledir. Bu milletlerin dâvaları için kendilerinden başka hiçbir taraf-
tar bugüne kadar meydana çıkmış değildir.

Bu haklı dâva için dışarıdan yardım kaynağı olarak hâtıra gelebilen şu iki varlık ortadadır :

1 — Birleşmiş Milletler Cemiyeti,

2 — Hür dünya devletleri.

Fakat bu iki büyük varlıktan da şimdilik hiçbir yardım ümidi yoktur. Bu hayal kırıklığımızı bu iki varlığı komünist istilâsı altındaki milletler zaviyesinden kısaca tahlil etmek suretiyle aydınlatabiliriz :

A — Birleşmiş Milletler Cemiyetinin kuruluşunda âmil olan prensipler, harbin önlenmesi, dünya sulhünün temini, milletler arasında hak ve adaletin hâkim olması, insan haklarının muhafazası ve bunlara benzer yüksek ideallerden ibaret idi. Esir milletlerin hürriyet hakları da Birleşmiş Milletler Cemiyeti Antlaşmasının 55. maddesindeki «Her milletin kendi mukadderatını kendisi tâyin etmesi hakkına saygı gösterileceğine dayanan barış ve dostluk münasebetleri sağlanır» fıkrası ile tanınmıştır.

Fakat ne yazık ki Birleşmiş Milletler Cemiyeti, tamamiyle iyi niyet sahiplerini bir araya toplayan bir müessese olmayıp son derece kötü niyete sahip olan ve beşeriyetin düşmanları olan kızıl emperyalistleri de içine alıyordu. Bu cihetledir ki yukarıdaki yüksek prensipler, Birleşmiş Milletler Cemiyeti Antlaşmasını süsleyen güzel bir süs olmaktan ziyade bir fayda temin edememiştir ve hattâ bu bozguncuların müdahaleleri yüzünden aşağıdaki za'f noktaları aynı antlaşmada yer almıştır :

1 — Birleşmiş Milletler Cemiyeti hiçbir icra organına malik olmayıp ancak bir tavsiye müessesesidir.

2 — Birleşmiş Milletler Cemiyeti Antlaşmasında kabul edilen maddelerin tatbikat salâhiyeti tamamiyle üye devletin isteğine bırakılmıştır ve B. M. Cemiyetinin hiçbir suretle müdahale hakkı yoktur.

3 — Birleşmiş Milletlere müracaat hakkı yalnız devletlere verilmiş olup zulüm gören milletler bu haktan mahrum bırakılmışlardır.

İşte bu sebeplerden dolayıdır ki esir milletlerin hürriyet ve istiklâl dâvalarına ve onların görmekte oldukları feci mezalimden ötürü yaptıkları şikâyetlere karşı Birleşmiş Milletler Cemiyeti'nin kulağı tıkanıktır. Birleşmiş Milletler Cemiyeti'nce esir veya zayıf milletler hakkında ele alınıp da bir karara bağlanmış olan mevzular Almanya, Kore, Filistin, Vietnam ve Keşmir gibi memleketlerin ikiye bölünmesinden ibarettir. Bu manzara, maalesef Doğu filozofu Merhum İkbâl'in kendi zamanındaki Milletler Cemiyeti hakkındaki acı tenkidini biz, esir milletlere hatırlatmaktadır. İkbâl'in bu husustaki şiirinin tercümesi aşağıdadır :

Bu eskimiş topluluktan harp âdeti kalksın diye dünyanın dertlileri yeni bir şekil ortaya atmışlardır.

Ben şundan başkasını bilmiyorum ki birkaç kefen hırsız mezarları paylaşmak için bir cemiyet kurmuşlardır.

B — Hür dünya devletleri câmiası, komünist esiri milletlerin hürriyet dâvalarına pek âlâ yardım edebilirler ve bu, aynı zamanda onların menfaatleri icabıdır, ama maalesef Hür Dünya demokrasisinde hâkim olan tereddüt ve bekleme siyaseti bunu geciktirmektedir.

Beynelmilel komünist silâhlı tecavüzlerini önlemek için Hür dünya devletlerinin aldıkları askerî tedbirler ve müdafaa paktları, tabiî olarak müstakil kuvvete ve stratejik kıymete sahip olan devletlere ait bir şeydir. Esir milletler bu sahanın dışında kalırlar. Fakat beynelmilel komünizmin dünyayı siyasî yollarla istilâ etmek için bütün dünyaya karşı açmış olduğu yıkıcı faaliyetleri önlemek için hür dünyanın açmak zorunda kaldığı soğuk harp cephesinin tutunabilmesi ve kazanılması, ancak komünist esiri milletler ile ciddî işbirliği ile mümkün olur. Maalesef soğuk harp cephesinde hür dünya devletleri son derece zayıf kalmaktadır. Komünistler taarruz halindedir, hür dünya ise müdafaa bile edememektedir. Hür dünya, düşmanın en zayıf noktasına taarruzda bulunmak şansının kendi elinde bulunduğunun farkına hâlâ varmış değildir. Bu taarruz noktası, düşmanın bütün stratejik ve iktisadî kaynaklarını teşkil eden Türk memleketleridir ve bu taarruzun ordusu da bu istilâ altındaki toprakların ahali-sinden olan vatanperver milliyetçilerdir. Yeter ki hür dünya adı geçen milliyetçilerin haklı ve insanî istiklâl dâvalarına lüzumlu saygıyı göstere sin ve gereken yardımı esirgemesin. Fakat maalesef bugüne kadar hür dünya bu mevzuda son derece lâkayt kalmakta ve zannettiğimize göre bâzı bir siyasî müalâhazalar ve bâzı his-sî görüşleri, hür dünya devletlerini bu hususta tereddüde sevk etmekte olsa gerek. Ama yazık ki bu lüzumsuz tereddüt yüzünden mühim fırsatlar kaçacaktır. Maamafih hür dünya er veya geç bu hususta tutacağı faydalı yolu bulacaktır.

H u l â s a : Rus ve Çin mahkûmu olan milletlerin

kurtuluş çarelerini bugüne kadar olduğu gibi o milletlerin kendi mânevî idealistlerinin düşünmesi ve büyük veya küçük her imkândan faydalanarak yapageldikleri mücadeleye devam etmesi en doğru ve faydalı yoldur. Çünkü beşer tarihi boyunca her milletin kurtuluşu ve yükselişinin temeli o milletin kendi gayreti ve fadakârlığı ile atılmıştır. Her milletin kurtuluş hareketi her zamanda ve her mekânda daima yoktan başlamış, var olmuş, genişlemiş ve nihayet mukaddes hedefine vâsıl olmuştur. Düşmanın kuvvetli olması ve dostun pervasızlığı ile ümitsizliğe kapılmak muvaffakiyetsizliğin ve mahvolmanın başlangıcıdır.

Ortada bir hakikat vardır ki «Hedefimiz hakkımızı gasıptan kurtarmak» tır. Bu öyle büyük bir hakikattir ki bizim ümidimizin yegâne kaynağı odur. Bu hakikate olan imânımız kâmil ise zamanla bütün engeller ortadan kaldırılacak, dâvamız lâayık olduğu itibarı kazanacak, düşmanın kuvveti bu büyük hakikat karşısında sarsılacak ve dostun da gözü açılacaktır. Hazreti Peygamberin dediği gibi «Hak yücecek ve alt edilmeyecektir». Büyük Türk şairi Tevfik Fikret'in şu beyti ile yazıma son veriyorum :

Zulmün topu var, güllesi var, kal'ası varsa,

Hakkın da bükülmez kolu, dönmez yüzü vardır.

DOĞU TÜRKİSTAN'DA KOMÜNİST ÇİN'E KARŞI MİLLİ AYAKLANMA

Muhtelif inanılır kaynaklardan aldığımız habere göre; bu yılın mart ayında Doğu Türkistan ahalisi, Komünist Çin'e karşı büyük çapta bir ayaklanma çıkarmışlardır. Bu ayaklanmanın siklet merkezi, memleketin güney bölgesinde olduğu anlaşılmaktadır. Pakistan'da çıkan «*Tasnim*» adlı gazetenin verdiği bilgiye göre; Doğu Türkisyan inkilâpçıları Doğu Türkistan veya Uyguristan adı altında müstakil bir devlet kurmak istemektedirler. Urumçi'de toplanan bir kurultay'a iştirak eden Türk münevverleri, Komünist Çin hükûmetinden Doğu Türkistan'a istiklâl vermesini istemişler ve aksi takdirde bu memleketin ikinci bir Macaristan faciasına sahne olacağını ihtar etmişlerdir.

Urumçi'de çıkan «*Sinkiang Gazetesi*» adlı komünist gazetesinin 10 ve 11 Mart tarihli nüshalarına göre: Doğu Türkistan'da hükûmetin yüksek memurları ve eyalet meclisinin üyelerinden 378 kişi anti - komünist ve müstakil bir cumhuriyet kurmak için gizli harekete geçmek suçu ile temerküz kamplarına sürgün edilmişlerdir.

Pekin ve Urumçi radyolarında Doğu Türkistan istiklâlcilerinin aleyhine açılmış olan kampanyanın hâlâ devam etmekte olması, bu memlekette çıkan millî ayaklanmanın bastırılmamış olduğunu göstermektedir.

Bir müddetten beri Taşkend radyosunda Doğu Türkistanlılara karşı son derece dostça neşriyat yapılmaktadır. Bu ise Komünist Çin ile Rusya arasında Doğu Türkistan için çoktan beri cereyan etmekte olan gizli çekişmenin bir belirtisi olmak bakımından çok ilgi çekici bir olaydır.